

Taal

Werkschrift 6A

jOris Casteels
Dirk Dobbeleers
David Dumonceau
Bart Laurijssens
Lize Vandevelde

Coördinatie
Dirk Dobbeleers

Met medewerking van
Leen Bresseleers
Ides Callebaut

VAN IN

Tijd voor Taal accent Taal 6 bestaat uit:

- Werkschrift A en B
- Werkschrift A en B correctiesleutel
- Z-schrift A en B
- Z-schrift A en B correctiesleutel
- Taalboek A en B
- Handleiding A en B
- Toets- en remediëringsmap
- Set wandplaten
- Accentbib
- Bordboek Plus
- Bingel.be
- Methodesite: www.tvtaccent.be

Tijd voor Taal accent Taal - Werkschrift 6A

jOris Casteels, Dirk Dobbeleers, David Dumonceau, Bart Laurijssens en Lize Vandeveld
Met medewerking van: Leen Bresseleers en Ides Callebaut

Coördinatie: Dirk Dobbeleers

Omslagontwerp: Nancy Kers en Karttouch

Lay-out: CAT en Lieve Lenaerts

Zetwerk: Karttouch BVBA

Tekeningen: Jonas Van de Vyver

Fotokopieerapparaten zijn algemeen verspreid en vele mensen maken er haast onnadenkend gebruik van voor allerlei doeleinden. Jammer genoeg ontstaan boeken niet met hetzelfde gemak als kopieën. Boeken samenstellen kost veel inzet, tijd en geld. De vergoeding van de auteurs en van iedereen die bij het maken en verhandelen van boeken betrokken is, komt voort uit de verkoop van die boeken. In België beschermt de auteurswet de rechten van die mensen. Wanneer u van boeken of van gedeelten eruit zonder toestemming kopieën maakt, buiten de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen, ontnemt u hen dus een stuk van die vergoeding. Daarom vragen auteurs en uitgevers u beschermde teksten niet zonder schriftelijke toelating te kopiëren buiten de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen. Verdere informatie over kopieerrechten en de wetgeving met betrekking tot reproductie vindt u op www.reprobel.be.

De uitgever heeft ernaar gestreefd de relevante auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Diegenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht zich tot de uitgever te melden.

© Uitgeverij Van In, Wommelgem, 2013

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de voorafgaande en schriftelijke toestemming van de uitgever.

Eerste druk 2013
ISBN 978-90-306-5616-6
D/2013/0078/200
Art.nr. 513842/01
NUR 191

Les 1: W W W W

Je leert de verhaallijn ontdekken en geeft je mening over het karakter en de handelwijze van de personages in het verhaal.

1

Wiet Waterlanders ...
Wakker worden!

Wie is de zender? _____

Wie is de ontvanger? _____

Wat is de boodschap? _____

Wat is de bedoeling? _____

Wat is een zender? Ben ik er soms ook een?

Men noemt je 'zender' als je spreekt of schrijft. Jij bent dan degene die een boodschap zendt (schrijft of zegt).
(Als je 'zender' zegt, hoef je niet 'spreker' of 'schrijver' te zeggen.)

Wat is een ontvanger? Ben ik er ook soms een?

Je bent een 'ontvanger' als je luistert of leest. Jij bent dan degene die een boodschap ontvangt (leest of hoort).
(Als je 'ontvanger' zegt, hoef je niet 'luisteraar' of 'lezer' te zeggen.)

Wat is de boodschap?

De boodschap is wat iemand wil zeggen. Niet alleen wat hij letterlijk zegt, maar ook wat hij ermee wil zeggen.

Wat is de bedoeling?

Ben jij de zender?
Denk dan na: wat is je bedoeling? Houd je doel voor ogen tot je het bereikt hebt.

Ben jij de ontvanger?
Vraag je dan af wat de bedoeling van de zender zou zijn.

- 2** Maak zelf een boodschap voor je buur waarbij elk woord met dezelfde letter begint. Gebruik de eerste letter van de naam van je buur.

Wat is een oorzaak? En een gevolg?

Een gevolg heeft altijd een oorzaak. En een oorzaak heeft altijd een gevolg.
De oorzaak komt altijd eerst, daarna pas het gevolg.
Bijvoorbeeld:

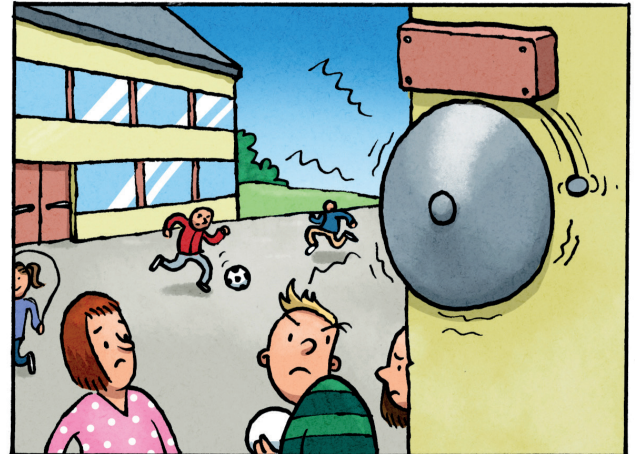
OORZAAK	→	GEVOLG
<i>ontzettend veel regen</i>	→	<i>overstromingen</i>
<i>slechte oogst</i>	→	<i>hongersnood</i>
<i>boeiende juf</i>	→	<i>geïnteresseerde leerlingen</i>

- 3** In de tekst in je taalboek vind je ook enkele voorbeelden. Vul aan.

oorzaak	gevolg
	Wiet zou het zesde leerjaar in een andere school moeten volgen.
Maar toen verscheen Ophelia Willems in zijn leven.	

4 Wat is de oorzaak en wat is het gevolg?

5 Wat bedoelt Mark Tijsmans met deze zinnen? Noteer de betekenis van het vette deel in je eigen woorden. Als het nodig is, gebruik je een woordenboek.

Wiet Waterlanders had het vijfde leerjaar **met glans doorzwommen**.

Het meisje **stapte met glamoureuze tred** naar de zesdeklassers.

Hij stond als **aan de grond genageld**.

"Ja", antwoordde die **laconiek**.

6 Welke eigenschappen passen bij de personages? Kleur ze.

Wiet Waterlanders	Adriaan	Tine Waterlanders-De Smid
vriendelijk	vriendelijk	vriendelijk
liefdevol	liefdevol	liefdevol
pestkop	pestkop	pestkop
gespannen	gespannen	gespannen
verliefd	verliefd	verliefd

7 Op regel 16 maakt de mama van Wiet een vergelijking. Welke?

8 Naar wie of wat verwijzen deze woorden?

Daar mochten volgens Wiet gerust een paar kilootjes af.

→ Daar = _____

Het leek wel of ieders aandacht naar haar toe gezogen werd.

→ haar = _____

"Ja", antwoordde die laconiek.

→ die = _____

9 Zet een kruisje en vul aan.

Na het lezen van het fragment heb ik

- ☐ geweldig veel zin om het boek te lezen,
- ☐ veel zin om het boek te lezen,
- ☐ behoorlijk wat zin om het boek te lezen,
- ☐ geen zin om het boek te lezen,

omdat _____

10 Verder in het boek zul je merken dat Wiet een beetje verliefd is op Ophelia. Wat zou jij op een briefje noteren om aan Ophelia te vertellen dat je wel iets voor haar voelt? Als je wilt, mag je ook een liefdesberichtje schrijven voor Wiet.

Les 2: Klassieke muziek beluisteren, een nieuwe ervaring?

└ Je beluistert een reportage van Klara en geeft je mening over klassieke muziek.

- 1 De kinderen die tijdens de reportage aan het woord kwamen, zijn leerlingen uit het zesde leerjaar van Erps-Kwerps. Ze beleefden samen een project rond het beluisteren van klassieke muziek. Wat zou jij ervan vinden om een gelijkaardig project op jouw school te doen? Leg ook uit waarom je dat vindt.

- 2 Er worden enkele titels van muziekwerken opgesomd. Welke vraag zou de interviewer aan de kinderen gesteld hebben?

Beluister de reportage een tweede keer en los de volgende vragen op.

- 3 De kinderen ontwierpen een speciale doos. Vul de ontbrekende woorden in.

“En dan hebben we onze doos _____. En ook nog informatie _____ over de componist en het muziekstuk.

In groepjes hebben wij allemaal een soort doos _____. Daarin zit dan een mp3-speler. En op die mp3-speler staat dan een liedje. Eén. En wij gaan dan tijdens de speeltijd op de speelplaats rond. En kinderen die dat dan – die dat dan zin hebben om effe te luisteren, die luisteren dan effe naar het liedje dat op die mp3-speler staat. Als ze daar een stukje van _____ hebben, dan hebben wij een beetje informatie _____, kunnen wij wat zeggen over de componist en het nummer zelf.

Ze krijgen dan per keer dat ze komen luisteren, telkens bij een ander groepje, een stempel op hun spaarkaart. Als ze vier stempels hebben, krijgen ze een badge.”

- 4 Hoe zou deze doos eruitgezien hebben volgens jou? Teken het hieronder. Benoem de onderdelen die in de doos zitten.

- 5 De kinderen vertellen feiten en meningen. Zet het kruisje in de juiste kolom.

	feit	mening
En op die mp3-speler staat dan een liedje.		
Als ze vier stempels hebben, krijgen ze een badge.		
Ik vind klassieke muziek heel mooi.		
En dan zet ik zo'n rustig muziekje op. En dan gaat mijn boosheid weg.		
Mijn kat wordt daar ook altijd vrolijk van.		

Wat is een feit? En een mening?

FEIT

Een feit is iets wat echt gebeurd is
of echt waar is.
Iemand heeft het gezien of gehoord.

Bv. *Ik luisterde vandaag voor het eerst
naar klassieke muziek.*

MENING

Een mening is wat jij van iets of
iemand vindt. Het is een oordeel, een
standpunt, een opinie.

Bv. *Ik vond de muziek prachtig.*

- 6 Als je goed geluisterd hebt, heb je waarschijnlijk wel gemerkt dat er een verschil is tussen spreektaal en schrijftaal. Hier en daar klopte er iets niet aan een zin van een leerling. Herschrijf de zinnen zodat ze wel juist zijn.

En dan de zes beste waren dan uitgekozen als groepswork.

En dan kom, dan mogen de kinderen een nummertje mogen kiezen.

- 7** Je merkte waarschijnlijk op dat het niet echt moeilijk was om de zinnen correct te formuleren. Hoe komt het dat je toch begreep wat de kinderen in de radioreportage vertelden?

- 8** Heb jij zin gekregen om een keer meer naar klassieke muziek te luisteren? Waarom wel/niet?

- 9** Vond je het een leuke **ervaring** om tijdens de luisteropdracht een beetje klassieke muziek te beluisteren? Waarom wel/niet?

de ervaring

- 1 iets wat je hebt meegemaakt
- 2 iets wat je door ondervinding hebt geleerd, iets wat je goed oefende en daardoor heel goed kunt

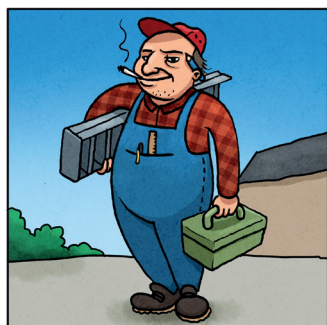

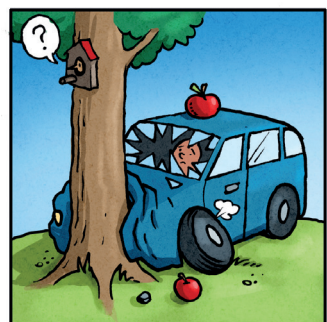
10 Schrijf bij de tekeningen een zin waarin je het woord 'ervaring' op een juiste manier gebruikt.

Les 4: Olifanten in het nieuw(s)

Je leert dat een werkwoord verschillende vormen heeft: infinitief, tegenwoordige en verleden tijd.

Waarvoor gebruiken we werkwoorden?

- We gebruiken werkwoorden meestal om een toestand, een gebeurtenis of een handeling uit te drukken.
- De meeste werkwoorden zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.
Ik schrijf nu deze moeilijke zin.
Straks neem ik een pauze.
Ik zal straks komen.
- Sommige werkwoorden zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt.
Ik ben moe.
Het is niet gemakkelijk.
- Aan een werkwoord kun je meestal zien of datgene wat de spreker zegt voor hem tegenwoordige tijd (nu) of verleden tijd (vroeger) is.
Ik ben wel moe. (tegenwoordige tijd)
Gisteren was ik nog heel fris. (verleden tijd)

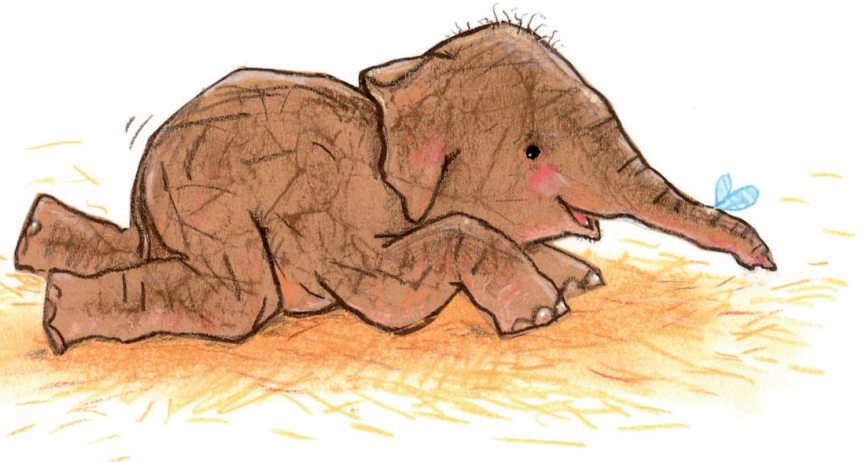

1 a Lees de tekst.

Kai-Mook is een Aziatische olifant. Hij werd geboren in de Antwerpse Zoo. Tot dan zag nog nooit een babyolifant in België het levenslicht.

De naam Kai-Mook betekent in het Thais 'parel'. Die verkondigde men pas drie dagen na de geboorte. De naam moest met de letter K beginnen. Elk pasgeboren dier in 2009 kreeg immers een naam met een K. Volgens sommige bronnen is de betekenis van de naam echter 'kip'. Volgens hen moest de naam Khai-Mook zijn. Het publiek koos de naam via een website.

De geboorte kreeg veel media-aandacht. Op een speciale website kon je de geboorte live volgen. In de stad plaatste men enkele grote schermen. Daarop kon je de bevalling zien. De verzorgers gaven commentaar bij de beelden.

c Noteer de onderstreepte werkwoorden in de juiste kolom.

d Kleur nu de infinitieven in de derde kolom.

(De eind-n van de infinitief wordt meestal niet uitgesproken.)

De olifanten kunnen dollen in het water.

3

[illegible]

Welke werkwoorden veranderen van klank? Welke niet?

De meeste werkwoorden krijgen in de verleden tijd *-de(n)* of *-te(n)* bij de stam.

Bv. *speel* – *speelde*, *werk* – *werkte*, *hoor* – *hoorde* ...

Sommige werkwoorden veranderen van klank in de verleden tijd.

Bv. *geef* – *gaf*, *drink* – *dronk*, *loop* – *liep* ...

Hoe weet ik of een werkwoord wel of niet van klank verandert?

Daar bestaat jammer genoeg geen trucje voor.

Of toch: eentje! Veel luisteren en lezen.

(Dit helpt ook: leg een lijstje aan van werkwoorden die van klank veranderen.)

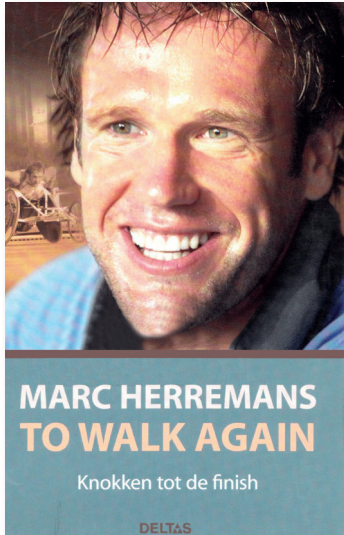

Les 5: Een scharniermoment

- Je gaat na wat het scharniermoment was in het leven van Marc Herremans. Je gaat op zoek naar de betekenis van moeilijke woorden en uitdrukkingen om de tekst zo goed mogelijk te begrijpen.

1 Bekijk de cover van het boek.

a Noteer de hoofdtitel: _____

Welke taal is dat? _____

Wat is de vertaling? Je kunt de vertaling opzoeken via 'Google vertalen'. Noteer de titel in vlot Nederlands: _____

b Welke gelaatsuitdrukking heeft de man op de foto? Zet een kruisje.

☐ droevig ☐ vermoeid

☐ boos ☐ blij

c Wie is de auteur? _____

d Geef een verklaring van de ondertitel *Knokken tot de finish*.

2 Lees de flaptekst in je taalboek op blz. 8.

a Verklaar de uitdrukkingen. Gebruik een spreekwoordenboek of het internet.

in hun kielzog

in een hoge versnelling leven

b 'Citius, altius, fortius' is een Latijnse uitspraak. Zoek de betekenis in de tekst.

c De schrijver gebruikt in de flaptekst enkele tegenstellingen. Zoek de tegenstelling.

slechter _____

vallen _____

successen _____

d De auteur gebruikt ook enkele synoniemen. Zoek de synoniemen. Let op: het zijn geen woorden, maar woordgroepen.

Niks missen! _____

Alles is simpelweg anders geworden. _____

3 Lees de inleiding van het boek in je taalboek op blz. 9 en 10.

a Wat betekenen deze zinnen? Als je het niet weet, kun je opzoeken op internet of in het woordenboek. Herschrijf de zin in een taal die iedereen begrijpt.

Hoewel ik het nadien dikwijls drukker had dan me lief was.

Er bleef nog veel tijd over om te piekeren.

De gevolgen van mijn val zinderden nog sterk na.

Ik hoopte dat ik structuur zou brengen in mijn gehavende leven.

b Marc Herremans schrijft: *Sindsdien stuiter ik nog steeds verder.*

Kruis aan:

☐ Dat is letterlijk taalgebruik.

☐ Dat is figuurlijk taalgebruik.

Wat is de betekenis hiervan?

c De schrijver zegt op een heel beeldrijke manier dat er bepaalde zaken plots duidelijk zijn geworden. Hoe staat dat in de tekst?

Kun je nog een andere beeldrijke uitspraak bedenken die net hetzelfde betekent?

d In de tekst vind je twee keer een **beletselteken** terug. Waarom gebruikt de auteur dit leesteken op regel 7: *Tot die dag ...?*

Waarom gebruikt hij hetzelfde leesteken opnieuw in de laatste zin: *Ook opnieuw wandelen ...?*

het beletselteken

reeks van drie punten die gebruikt wordt:

- 1 om aan te geven dat de gedachtegang niet helemaal wordt afgemaakt
- 2 om een plotselinge onderbreking of lange pauze weer te geven
- 3 als een opsomming niet volledig is

4 Wat kun je zeker zeggen over Marc Herremans? Kruis aan.

☐ een doorzetter ☐ een aanhouder ☐ een slapjanus ☐ een knokker ☐ een taaie

Wat kun je van die aangekruiste woorden zeggen?

5 Heb jij bewondering voor deze man die na het zware ongeval zijn leven een nieuwe richting gaf? Noteer waarom wel/niet.

✚ Wat betekent 'letterlijk'? En 'figuurlijk'?

Als ik iets 'letterlijk' schrijf, bedoel ik precies wat er staat.
Bv. *Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd doet erg veel pijn.*

Als ik iets 'figuurlijk' schrijf, bedoel ik eigenlijk iets anders.
Bv. *Ik heb hoofdpijn. Mijn hoofd ontploft.*

Geen paniek! Mijn hoofd ontploft niet echt.

✚ Ik overdrijf gewoon een beetje. Ik gebruik de taal **figuurlijk**.

✚ Moet ik altijd alle woorden begrijpen?

Nee, want niet alle woorden zijn even belangrijk.

Begrijp je de tekst ook zonder dat ene moeilijke woord? Dan hoeft opzoeken niet echt. Wil je de betekenis toch kennen? Probeer dan deze tips uit:

- Lees de hele zin. Kun je de betekenis afleiden uit de zin?
- Splits het woord. (*kartonfabriek* = *karton* + *fabriek* = een fabriek waar karton gemaakt wordt)
- Vraag uitleg.
- Zoek het woord op in een woordenboek of op de computer.

Les 6: (N)iets nieuws onder de zon?

Je leert de belangrijkste dingen uit een tekst halen en schematisch weergeven.

1 Kleur de titel van de tekst die je met je groepje gaat onderzoeken.

Nieuwe **stereo's**

FIETSEN MET UW HERSENEN

Stroom uit je plant

Drink jij mee een kopje **PANDAPOEPTHEE?**

PIMP IT UP

Bangmaaknieuws

2 Wat wil je te weten komen? Noteer drie vragen. Lees daarna de tekst.
(Wie? Wat? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe?)

3 Heb je het antwoord op je vragen gevonden? Noteer ze en bespreek ze met je groepje.

Hoe bewijs ik dat ik een artikel goed gelezen heb?

- Door (zelfbedachte) vragen te beantwoorden.
- Door het artikel met eigen woorden samen te vatten, door het kort na te vertellen.

Je leert over de 1ste, 2de en 3de persoon enkelvoud en meervoud.
Je vergelijkt het Nederlands met het Engels en het Frans.

helpen	enkelvoud	meervoud
1 ^{ste} persoon		
2 ^{de} persoon		
3 ^{de} persoon		

kijken	Nederlands	Engels	Frans
1 ^{ste} pers. enk.	ik kijk	I watch	je regarde
2 ^{de} pers. enk.	jij kijkt	you watch	tu regardes
3 ^{de} pers. enk.	hij/zij kijkt	he/she watches	il/elle regarde
	☐	☐	☐
1 ^{ste} pers. mv.	wij kijken	we watch	nous regardons
2 ^{de} pers. mv.	jullie kijken	you watch	vous regardez
3 ^{de} pers. mv.	zij kijken	they watch	ils/elles regardent
	☐	☐	☐

- Freek presenteert dagelijks het journaal. > ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. >> ☐ enkelvoud
☐ meervoud
- Mijn ouders volgen het nieuws op de voet. > ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. >> ☐ enkelvoud
☐ meervoud
- Ik luister naar de nieuwsberichten op de radio. > ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. >> ☐ enkelvoud
☐ meervoud
- Opa leest de krant om op de hoogte te blijven. > ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. >> ☐ enkelvoud
☐ meervoud

Jij kijkt vaak naar het journaal.

➤ ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. ➤ ☐ enkelvoud ☐ meervoud

Dat doen we soms tijdens de les.

➤ ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. ➤ ☐ enkelvoud ☐ meervoud

Nieuwsberichten kunnen heel boeiend zijn.

➤ ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. ➤ ☐ enkelvoud ☐ meervoud

Willen jullie op de hoogte blijven van de actualiteit?

➤ ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. ➤ ☐ enkelvoud ☐ meervoud

⚠ Elke dag iets nieuws lezen is wel leuk.

➤ ☐ 1ste ☐ 2de ☐ 3de pers. ➤ ☐ enkelvoud ☐ meervoud

4 Bedenk zelf een werkwoord zoals 'karrewieten'.

⚠ Noteer van dat 'nieuwe' werkwoord de verschillende vormen.

Mijn nieuw werkwoord is _____	
1 ^{ste} pers. enk.	_____
2 ^{de} pers. enk.	_____
3 ^{de} pers. enk.	_____
1 ^{ste} pers. mv.	_____
2 ^{de} pers. mv.	_____
3 ^{de} pers. mv.	_____

⚙ Wat betekenen de 1ste, 2de en 3de persoon van het werkwoord?

enkelvoud

1ste persoon

2de persoon

3de persoon

ik loop

jij / u loopt

hij / zij (ze) / het loopt

meervoud

1ste persoon

2de persoon

3de persoon

wij lopen

jullie lopen

zij (ze) lopen

Les 8: We haalden het nieuws!

└ Je schrijft een verslag over het project van een klasgenoot.

VOOR

Voor ik schrijf, denk ik na: hoe schrijf ik een meesterwerk?

Misschien helpen deze tips:

- Denk eerst na: waarover wil je schrijven?
- Verzamel ideeën en orden ze.
- Bedenk ook een idee voor je inleiding en slot.
- Schrijf je tekst uit.
- Lees je werk na.
- Verbeter schrijffouten en herschrijf stukken die je minder goed vindt.
- Werk netjes!

Voor ik spreek, denk ik na: hoe maak ik een verslag?

- **Waarover** gaat het verslag?
- **Voor wie** maak ik dit verslag?
- **Waar** moet ik het verslag geven?

Het antwoord op deze vragen bepaalt de vorm van je verslag.

TIPS bij het maken van een goed verslag:

- Een verslag moet waargebeurd zijn.
- Vergeet geen belangrijke dingen.
- Vertel gebeurtenissen in de juiste volgorde.
- Kijk je luisteraars aan.
- Verzorg je taal en houding.

Overal op gelet? Dan is je verslag zeker superfijn om naar te luisteren!

1 Noteer bij de W-vragen kort een antwoord dat past bij het project waarover jij een verslag wilt schrijven.

Waar? _____

Wie? _____

Wat? _____

Wanneer? _____

Waarmee? _____

Herlees de antwoorden op de vragen. Vul eventueel aan met andere informatie.

Dit wil ik ook nog vertellen:

Hoe is een goede tekst opgebouwd?

Een tekst die uit één lang stuk bestaat, ziet er niet goed uit (en is ook niet goed).

Zo gaat het beter:

- 1 Begin met een **inleiding**.
- 2 Verdeel het **midden** van je tekst in alinea's.
- 3 Eindig met een **slot**.

[illegible]

Illustration of a woman with blonde hair, wearing a green and yellow striped long-sleeved shirt and purple pants, lying on her stomach and reading a newspaper. She is smiling and has her head resting on her hand. The word "zin." is partially visible to the left.